

ДІЛО

ВІХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шв. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 ш. фр., Чехо-
словацькій 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Мир і війна.

Серед повені фраз про мир ростуть армії.

Може ще ніколи не заливали світ такі шумливі води пацифістичної фразеології, як саме тепер після найбільшої з воєн — і може ще ніколи в такому прискіреному темпі не росли армії, не пучилися військові бюджети, не розросталися всі роди зброєнь, як саме тепер. Після світової війни, як гриби після дощу, почали рости найрізноманітніші установи пацифістичного характеру, а існуючі в довоєнній добі фактично аж після війни розпочали свою діяльність. А всі вони мають універсальний характер. Отже поруч офіційної Ліги Націй, якої головним завданням виникати й приборкувати наростаючі воєнні конфлікти, існують ще й громадянські Товариства Ліги Націй з метою розв'язувати і в дальшій конвенції усувати причини наростаючих конфліктів, а поруч цих останніх іще й жіноча світова Ліга Миру і Свободи. В ланцюгу пацифістично-превенційних установ важну роль грає роземний трибунал у Газі. Також й інші установи (як нап. Міжпарламентарна Унія) посередньо мають причинитися до угнутування мира, поминючи вже факт існування великих інтернаціональних пацифістичних партій, як нпр. соціал-демократія і комуністи.

Нюдна з держав не натякає безпосередньо на війну. Навпаки, всі дипломати постійно співляють пелами мови, висувуючи проекти «вічного мира» (як нап. пропозиція Франції Зєдниненим Державам і пропозиція Зєдниненим Держав Англії, Франції, Німеччині, Італії й Японії). А одночасно з'являються безчисленні пацифістичні брошури і статті на тему мира.

Це одна сторона медалі. А друга: це розбудова армій і флот, спільність й удіпшення зброєнь, нові воєнні винаходи, хемічний поступ і приноворення хемії до цілей війни, військове вишколювання молоді, пучивання військових бюджетів, мілітарні конвенції між державами.

Накладом Ліги Націй появилася недавно брошура відомого пацифіста Зєгера під написом: «Європа під оружжям». І справді виявляється, що не лише Європа, але цілий світ систематично й педантично приготувався до нової війни. Навіть ексцентричний Аманула підчас свого побуту в Європі найбільше цікавився воєнною технікою, приглядався новим гарматам і танкам та казав їх фотографувати. Появлення трьох передвоєнних імперій та знищення «пруського мілітаризму» зовсім не вплинуло на збільшення темпа зброєнь. Навпаки, тепер уже не лише великі, але й малі держави напередки перевозять зброєння, обтяжуючи своїх громадян непомірно великими податками. Виявляється, що тепер від оружжя стоїть кругом 4 мільйони людей. На випадок мобілізації ця цифра автоматично зростає до 16 мільйонів. В повітрі ширяє 14 тисяч воєнних літаків усіх типів — тоді, як кількість комунікаційних літаків не перевищує 3 тисяч. Цікаво, що Вел. Британія, яка перед війною стримувалася з розбудовою армії, сьогодні в порівнянні з передвоєнним часом має брава більшу армію і 7 разів більшу воєнну фльо-

ту. На мирній стопі британська армія нараховує 616.000 воєнків (на 39 міль. км. квадрат. простору і 465 міль. населення), Франція має 684-тисячну армію (на 551 тис. км. квадрат. простору (з колоніями — 13 міль.) і населення 36 міль. (з колоніями — 96 міль.), СРСР має 562-тисячну армію (на 21 міль. км. квадрат. простору і 140 міль. населення), Італія має 460-тисячну армію (на 310 тис. км. квадрат. простору (з колоніями — 2 міль. км. квадрат.) і 40 міль. населення (з колоніями 42 міль.), Польща має 300-тисячну армію (на 388 тис. км. квадрат. простору і 30 міль. населення). Щодо величини армій Німеччина займає аж 11-те місце, маючи всього 115-тисячну армію (на 472 тис. км. кв. простору і 65 міль. населення).

На зброєння найбільше видають Вел. Британія, СРСР, Італія, Франція, Німеччина, Польща. У великих державах військовий бюджет постійно зростає, а за ними йдуть й менші побільшені, новоповсталі й покривджені держави, як: Югославія, Мадярщина, Бельгія й Болгарія. Військові бюджети зменшуються тільки в таких менших державах, що не брали участі у війні і не мають занадто великих аспірацій, як: Норвегія, Швеція, Данія, Греція, Чехословацька й Іспанія. Зі сусідів Польщі військовий бюджет Німеччини виносить 873 міль. швейцарських франків, а СРСР 2,358.000.000 шв. фр. Польський військовий бюджет обмежується сумою 450 міль. шв. франків. В Німеччині на голову населення припадає з податків на війське понад 13 шв. фр., а в Польщі 15 шв. фр. Один воєк коштує в Німеччині річно 7.181 шв. фр., в СРСР — 3.368 шв. фр., а в Польщі — як подає «Польська Зєбройна» — 1.614 шв. фр. Тенденцією всіх військових бюджетів усіх держав є зменшувати вегетативно-консумційний бюджет, а побільшувати зброєння, себ-то видатки на летунство, важку артилерію, великі човги і малі танки та на всі новітні смертоносні винаходи, як: легкі і важкі гази, «промінотворчі машини», «проміння-вібрації», «синхронічні вібрації» і т. і. винаходи, які теперішня генерація приготувала для майбутньої, як не для себе самої.

Що торкається спеціально Польщі й її воєнної сили, то недавно на цю тему появилася цікава інформація в німецькій пацифістичній «Weltbühne», які в перекладі подано в

польському «Шанці». З тих інформацій довідуємося, що Америка старалася припинити розбудову польської воєнної сили з огляду на економічний стан Польщі. Американські фінансисти, даючи Польщі позичку в американсько-польському протоколі з 14. жовтня 1927 зобов'язали польський уряд зменшити чисельність армії з 10 корпусів на 8. Дня 5. листопада 1927 найвища рада для справ краєвої оборони у Варшаві (на зразок французької найвищої воєнної ради) після реферату ген. Конаржевського висловила думку, що польська воєнна сила повинна бути побільшена, а не зменшена. Але з огляду на обов'язуючу силу американсько-польського протоколу на протязі двох літ мають бути розпущені два корпуси по 30 тис. людей, але зате на їх місце постануть два корпуси пограничної сторожі по 40 тисяч людей, які на випадок мобілізації мають бути перетворені в армійські частини.

«Weltbühne» спираючись на реферат ген. Конаржевського, робить такі висновки:

«Офіційно існує вісім чинних корпусів. Всі військові союзи і товариства будуть зорганізовані в командах корпусних округ, яких три територіально відповідають одному чинному корпусові армії. Таким чином на випадок мобілізації в окрузі команди корпусу замість 30 тисяч буде готових 120 тисяч людей. Отже без виконання мобілізаційного прикazu ціла армія може нараховувати 960 тисяч людей. Обидва корпусні округи (по 40 тис. людей) можуть теж розорганізувати тайними резервами такої ж сили, так, що до згаданих уже 960 тис. можна доразувати 160 тис. людей і та кількість польського війська, готового до бою, досягла би 1,120.000 людей».

Вже цей короткий перегляд показує, що балачки про роззброєння є пустими фразами, ображеними кіба на найвищих людей. Де зростають військові бюджети й армії, випосажувані у найновіші технічні й хемічні здобутки, там можна говорити кіба про війну, а не про мир. А якщо й існує мир, то лише збройний, який кожної хвили може перетворитися у війну всіх проти всіх. Зрештою інакше й не може бути, бо як довго існуватиме людськість, так довго вестиме боротьба, а як довго існуватиме поневолення чи визиск одних народів другими, так довго шалітиме війна.

Правителі України.

КП(б)У і ЛКСМ у цифрах.

КП(б)У в цифрах.

В Харкові відбувся з кішдем квітня восьмий т. зв. всеукраїнський з'їзд Ленінського Комуністичного Союзу Молоді, в скропченні ЛКСМ (ленінський комсомол). На виконання молодих кадрів своїх наслідників, сподіваних перемінників і будучих херманів пролетарської диктатури звертають комуністи велику увагу та дуже ними пильнуються. Це зрештою цілком зрозуміле і природне явище. Однак, якщо пильніше про останній з'їзд комсомолу, то лише про самий комсомол на основі матеріалів з'їзду, вважаємо доцільним пригадати нашим читачам деякі фактичні дані про КП(б)У (комуністичну партію більшовиків України). Робимо це в тім цілі, щоб читачі мали змогу представити собі силу комуністів на Україні разом з їх молодинком.

Заки приступимо до цифрової ілюстрації КП(б)У, зауважимо, що згідно з переписом населення, переведеним в другій половині 1926 р., в УСРР жило тоді 28,890,937 душ, з тім українського населення було 23,624,594, а місського 5,266,444. Очевидно, що за п'ятора року сільська населення зростає так, що його можна було еквівалентувати в цифру 29 мільйонів.

Тепер перейдемо до КП(б)У. Матеріали беремо зі звіту секретаря КП(б)У Кагановича, вголосованого на осінньому X з'їзді КП(б)У в останніх днях листопада 1927 р. Переглянемо еволюцію КП(б)У в цифрах від 1919 до 1927 р. Отже в 1919 р. комуністична партія (більшовиків) України нараховувала 30,363 членів, у 1920 р. — 33,450, у 1921 р. негод чисельною — 90,243, у 1922 р.

по числі 73,504, у 1923 р. — 54,838, у 1924 р. — 57,016, у 1925 р. — 101,652, у 1926 р. до 1. січня — 151,932, у 1926 р. 1. липня — 167,787, у 1927 р. 1. липня — 177,427. Остання цифра важна й тепер. Можливо, що число членів партії збільшилося значно на яких кілька тисяч, а не виключено, що й зменшилося. В усьому випадку слід підкреслити, що над 29 мільйонами населення УСРР виконує диктаторську наряду партія, що нараховує 177,427 членів.

Сильніж у партії робітничі і селянські соціальні класи тієї партії був історично й розвинутий такий: в 1923 р. робітничий був в ній 54,8 проц., урядовців 27,3 проц., селян 17,9 проц.; у 1924 р. було робітничий 56 проц., урядовців — 11,6 проц., селян 24,8 проц.; у 1925 р. робітничий — 72,2 проц., урядовців — 16,2 проц., селян — 11,6 проц.; у 1927 р. робітничий — 64,7 проц., урядовців — 18,8 проц., селян 18,3 проц. Приходимо до найцікавішої справи, а саме до національного складу партії. Скажемо в ній українців? Отже в 1924 р. було там українців 33 проц., у 1925 р. — 38 проц., а в 1926 р. — 49 проц. В цьому рефераті не подано Кагановича відсотку українців у партії на 1927 і підком апроуємо, бо цей відсоток зменшився. Це був уже горючий час «націоналістичних» українців Хвильового, Шумського, Максимовича, одним словом час «націоналістичної» української загрози для партії, і українців тоді аж з неї викидали. Протягом 1925 р. їх далі викидали так, що відсоток українців у КП(б)У мав в прискореному темпі.

Спитайте дехто — як така мала сільність комуністів може виконувати владу на 29 мільйонах населення? Показується, що може. Бо виконувати владу ніколи не залежало від сільності виконуючих, але від якості та від засобів її виконання. Комуністи опанували і «хиза» і «хизла», особливим того останнього терором і буюком і тепер тим засобами виконують над нами владу. І до того виконують таердо. Чи довго не буде? Не знаємо! Та якщо й не стало, то кіба ситуація там дуже зміниться? Інші мабуть теж будуть уживати буюк, бо без нього, як доказує історія, нікого, ніким «серадешникам» там владу утримати не вляється. І такі експерименти творяться значильно на організмі «націоналістичних» шарів. Але неже воно так мусить бути? Неже інші перспективи можливі? Та лишні ці питання тепер на боці і перейдемо до висисмоу.

ЛКСМ у цифрах.

Авангардом комунізму на Україні — як не кажуть комуністи — є серед молодого покоління комсомол. Комсомол має за завданням працювати, поглиблювати матеріалістичний світогляд та замішувати переконання про необхідність диктатури «пролетаріату» для спасення людського роду не тільки серед своїх членів але серед усіх молоді на Україні. Шож кін представили собі?

У комсомолі України є 36 тисяч партійних членів. В комуністичній термінології це значить партійний активний комсомол. Цей останній пристрої собі право репрезентувати і не тільки репрезентувати але й організувати всю молоді. Всіх членів нараховує комсомол 400 тисяч. Зі згаданих матеріалів довідуємося, що в 1924 р. було в комсомолі 60 проц. українців, в 1926 р. — 62 проц., а в 1927 р. 63,5 проц. В промислових осередках, отже в міських закладах сільськогосподарських було в 1926 р. лише 42,3 проц. українського активу, в 1926 р. — 42,4 проц., а в 1927 р. уже лише 41,3 проц. Ця цифра дуже перевернула голову, що в робітничих осередках ця теперішня «літєвська» українська відсоток українців у комсомолі мав.

На цьому з'їзді підносили самі висисмоу в дискусії над активом, що

„одною з найбільших зілком комсомольської роботи була і повинна залишатися робота щодо опанування української культури, зокрема української мови“.

А одні з делегатів говорять:

„У нас, у Шевченківській окрузі, до останньої окружної конференції комсомолу комсомольські організації над питаннями українзації майже не працювали. Виявили лише тоді, коли на це зроблено натиск на окремій конференції. Треба сказати, що в цій справі багато кмі. Наші комсомольці не знають, чому аніж розкол у КПЗУ, що таке шумський фронт. Вони цікавляться тими питаннями, але відповідей не одержали“.

Отже не одержали відповідей! І не одержать. Бо там же ніхто ніде не залишався по правді, що таке „шумський“. Там „шумський“ тільки лаять назовнішній український і більше нічого. На тому ж відрі комсомолу стверджено, що „остатніми таврами ми маємо ведити до більшого активності ворожих шовіністичних утрусівань, що європейці до боротьби з пролетарською культурою“.

Зі звіту про діяльність довідуються, що останніми часами помітає по деяких округах (на мейстерівській, кременчуцькій, кам'янській і уманській) зменшення числа комсомольців, а по інших (на кременчуцькій, шепетівській і моголівській) зокрема зменшення числа діячів у комсомолі. Боліть комсомолу є питання і зменшення численності комсомольців. Про саме актив комсомолу, тобто про комуністів, членів комсомолу питаємо у нього довідуються:

„Наш актив мало зважаний, мало розмовляв „до душі“ з рядовими комсомольцями або позапартійними. Немало, коли можна так сказати товариського зв'язку в усіх наших організаціях між активом і рядовими комсомольцями. Тому не дивно, коли в нас люди відокремлюються і замкнуться, люди починають зростати сімейністю, гуртківництвом, артистичною, об'єднаною настрої. Люди думють так: „ну, ми будемо самі лікувати наш актив, а покищо за безбоджне лікування зійдемо в тришки вніпемо. Аж не факти!“ (Цитуємо зі звіту Мільчаків, поміщеного в „Комуністі“ з 28. 4. н. р.).

Отже очевидно, що не гаразд тепер по гідній в КПЗУ але в у ЛКСМ. Партію виступить і пройде не тільки дивна соціальна опозиція, але й новіша національна, а надто комуністів „комсомол“ відокремлюється від пересічних. Навіть актив діють там підпільно. За те українці мало інтересуються, національними питаннями і його складністю, то не менше. Нові перспективи!

В безконечній черзі...

Політичний процес 15-вих.

ВОСЬМИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Два додаткові питання.

Нижній, восьмий і дев'ятий, а одночасно й останній день розправи закінчився ще одним сенсацією. А саме: провідник, отворивши розправу при битом залізній салі, повідомив, що трибунал пропустив учора при укладанні питань два додаткові питання допити обв. Степанія на обставини співзвучності того обвинуваченого з намісником Горюха в Бачинського злочинно підбити тел. проти. До цієї справи зібрав параз слово прокуратор і просив лаву присяжних підтвердити питання щодо співзвучності обв. Степанія, бо він помагав роздобути приладдя Горюхові і Бачинському. У відповіді на це зібрав голос обв. д-р Старосольський і просив відкинути оба ці питання. Обв. Степанія доотримуючи приладдя, не знав, на що воно признається, але називав якби знав був, то не те не була активна поміч, отже й не співучасть. Поміч булаб тоді, якби він був підкуплював ім діло. Після того зібрав ще голос провідник і заявив, що ставовище оборони слушне, бо про співзвучність обвинуваченого Степанія можна говорити тоді, якби з його боку було активне діло, а не пасивне. По короткій нараді голова лави суддів прийняв відбитий вердикт, в якому оба ці елевтуальні питання заперечено всіма 12 голосами. Тепер покликало на салу підсудних і провідник відчитав ім свій вердикт ще раз.

Присуд.

Перед тим, як трибунал пішов на нараду в справі виміру кар, зібрав іще голос прокуратор і просив показати шістьох підсудних, щодо яких потверджено питання, на основі дотичних парграфів, при чому наводив обтяжуючі обставини. Обороні д-р Шухевич і д-р Старосольський наводили обтяжуючі обставини (молодий вік, шире признавання, жертва інших і ділення під непоборним впливом тих третіх осіб, ділення зі шкідливих мотивів, а не з охоти злочину, непаралельності до і ін.) і просили виступити все те під увагу.

Після довгої наради трибунал видав такий присуд:

Михайло Бажанський	10 місяців.
Ярослав Балицький	5 місяців.
Евген Пік	6 місяців.
Роман Генні	10 місяців.
Іван Горюх	5 місяців.
Сильвестр Бачинський	5 місяців.

Після проголошення присуду які прок. зажадали неважкості в приводе низького виміру кари щодо Бачинського, Горюха і Бачинського. На запит провідника, повідомивши засуджених термом, що кару приймуть. Після того провідник відчитав трибуналу, на основі якого випущено негайно на волю всіх засуджених Степанія, Костя Малицького, Тимотей Плуха, Евгена Одицького, Володимира Берта і Маріана Зіслана Степанія. Тепер зібрав іще слово обв. д-р Шухевич і просив відкинути негайно на волю також Ярослава Бачинського, Евгена Піка, Івана Горюха і Сильвестра Бачинського, які свою кару вже відбули у саліній тормі. Крім того просив відкинути засуджування кару обв. Бажанському і Геннікові на 2 місяці, які вони могли відпочити після догосподарного признавання; небезпакі втечі тут нема, бо кару низьку (оба вони мають ще сидіти рівно по 10 тижнів). Прок. у цій справі не залишався аніж тільки, що впродовж не є правозахисний з уваги на його зажадання неважкості. По короткій нараді трибуналу його провідник повідомив, що трибунал спротивався відпочиванню кару на 2 місяці обома головним засудженим, а 4 дельних засуджених, що свою кару вже відбули, рішення випустити теж на волю. На тому закінчився ця розправа. Таким чином у тормі закінчилися тільки Мух. Бажанський і Роман Генні. Всі інших перебрала параз закінчила розправа і вони ще ніяк не вихали зі Львова домі.

Промова д-ра Старосольського.

Поки перейду до обговорення самої цієї розправи, мушу спам'ятовати на одну справу, а саме на злочини в § 38. Початок його датується ще з 1893 р. а часів найбільшого абсолютизму в 6. Австрії. Але фактично вже від 1880 р. того § не приновлювало, бо часи й розуміння того злочину основно змінилися.

Тих молодих хлопців потягало до відповідальності за злочини в § 38. Питання: чи зматання до волі, до незалежності можна підтягати під цей злочин? Ви, полиш, називаєте це злочин, бо ви десятиліття примували до волі. Тому не можете погартати тих молодих хлопців: чи зматання до волі, до незалежності, долі і з серця і душі. Колиб залишалося у майбутності мало прийти

до якого звиріння між народом і країною і польським, то тільки між злочини злочини, злочини незалежними злочини. З рабом, з галітом, а польським до порозуміння ви ніколи не віддасте.

Тут п. прок. дуже багато розповідає про революційність нагадів і про революційність злочинів, до яких підпадали нагадники. Але де ж та революційність підсудних? Український Революціонер на якого так дуже покликався п. прокуратор, крім пави не має абсолютного нічого революційного. Те саме можна сказати про відомі Зал. Упр. Нам. Рад Орг. які ми тут чули, а в яких цюв злочини фразами в злочинах не можна рішуче нічого дошукатися. Во революцій — це велика, свята річ, а не саботаж. Автори тих відомі може в мене добрі інтенції, але те, що вони порушують може принести і принести тільки одну шкоду і є суспільності. Во вони трощили не революцію, а лаву контрреволюційну екіпу, погубили в першій мрі для того громадянства, з якого вийшли підсудні. Це просто абсурдні, найзлочинніші фрази, якими можуть захоплюватися неспівітні діти, а не серйозні люди. Якого злочину до революційного діла, і чим за такі відомі, за їх злочини мають відповісти підсудні?

Про якусь революційну організацію і революційну акцію не можна тут отже говорити. Але тавомо не можна говорити тут про тайну організацію підсудних, бо такої ці в Снятині ні в Коломиї не було. Ми чули тут про драматичний кружок, про Драгоманівку, про клуб шкільних у бурі, а пошто як підсудні наші злочини всі в саліній тормі і перед ними зважалося „Український Революціонер“, а прок. назвав цю організацію ЗУНО.

Права, ми чули тут, як хейто з підсудних зібрався нах Прутом і „робит революцію“, бо читав спільно „Українського Революціонера“. Ми чули, як Генні дістав приказ перетяти зал. дрови, але що не міг вийти з бурі, то до того хотів забратися Горюх і Бачинський і не революціонери, що так серйозно ставляться до своїх акцій? Шо не виконують свого завдання, бо не можуть вийти з бурі? Чим коміам, чим просте смішно дошукуватися тут чогось революційного, великого, святого. Ні, тих дітей ніяк не можна назвати революційними.

Перейду тепер до поодинокі обвинувачених, яких мало честь боронити.

Щодо Бажанського, то я не говорив нічого про злочини в § 38, ємлю тільки на інших засадах проти нього. Він не прихизував перетинати дрови нікому, тільки тільки обвинувачували

СВЕНІЦЬКИЙ

Розквіт культурно-національного життя Східної Білоруси.

Двадцять літ тому назад...

На початку березня 1908 р. довелось автору цієї статті перевезти за російський кордон деяку скільки книжечки „Відродження білоруського письменства“, що саме закінчилась була годі у фейлетонах „Діла“. Білоруська громада Мінська стрінула її не без певного остраху, бо докрити було повно зірких очей всяких стежників, що з охотою булиб пошукати уся „Білоруську Грамаду“ в мінському острозі, на Лукишках у Вильні, або ще радше на далекому Сибірої. Мінське панство, очевидно польське, що тоді тою надавало, зібране якраз на заупітній вечірці, поглянуло на книжечку дещо звисока, бо — мовля — що цікавого могло бути „на мужичій мові“? Дехто з них пошкандявив був хіба згадкою про білорусів-уніятів. Очевидно, що автор дещо був змаркотин на такий прийом, тим більше, що у статтю свою вложив він був чимало глибоких переживань з часу першої російської революції, та давав перший суцільний образ того письменства, яке то великоруси, то українці залюблю зачисляли за своє. Але у Вильні в кругах редакції „Наша Ніва“ ці книжечки поглянули уважніше, та зажадали її щось 50 примірників. Зате в Петербурзі на квартирі Епімаха-Шипіла стрінули її в голосно радістю, та ваяли ще більше примірників, щоби подати на Москву. Тут книжечка ця в часі революції 1917-18 р. виплинула на ширше плесо суспільного життя у Янучковому „Сборникъ білоруссофидній“ в руському пере-

кладові. Сьогодні у 20-ліття книжечки про відродження білоруського письменства ми маємо повне право говорити про розквіт усього культурно-національного життя Білоруси. На сході розквіт цей є явний і з великим розмахом, на заході здержаний хвиленими умовами політичного життя, що ніби стримується заховачими і назаднями чинниками.

Від жовтня 1917 р. на сході вже немає ніякої небезпекі за національну свідомість, навіть найбільшій національній громадці. Навпаки, за час пореволюційного державного будівництва повстало стільки національних одиниць, от хочби на українській території — руська, польська, жидівська, німецька, румунська, болгарська, грецька, циганська, татарська — що гарячі патріоти дуже бояться за долю 28-и мільонів від 1.5 міль. неукраїнців. Тому ніщо дивного, що на заході скрізь бояться отсих „невеликих дрібок“, що не належать до пануючих націй і зі страху за своє панування спихають їх на становища підяремних і поневоленних. Ось чому за цей короткий час 10-ти літ після закінчення світової війни було стільки довжених політичних процесів, ось чому витрачено стільки пороку, куль і шнурків на рахунок державних скариб, та на майбутнє приготовано. Період цей можна вповні справедливо назвати добою розквіту суспільно-національної свідомості у всіх поневоленних, що ні над ким не панують, нікого не утнівають.

Відродження, це немов би поворот вчасною провесною до життя, це заповіль буйного росту і розквіту. А ріст і розквіт може бути тільки від життєдайних лучів сонця і життєтворчих соків, що невидимими струями світла-тепла-воздуху-води оживляють усе вселенну. В житті націй цими життєтворчими силами є воля, самосвідомість, знання життя, та їх вислід у економічній і духовій засвідності.

Воля власна з поневоленням інших це само-

воля — це початок смерті слабких, поневоленних — для воскресення у чині самооборони, але це й початок смерті насильників у найглибшому корінні, смерті вічної.

Самосвідомість із знанням своїх прав і обов'язків, отже знання і чужих прав у повному їх обемі і своїх супроти них дійсних обов'язків, це найвища самопошана, що тісно злучена з пошаною кожного не-я, кожного ти, ви, вони, не-ми.

Знання життя, це любов до усього ества, не тим сильніша самопевність і тим повніша життєздатність, чим глибше входимо в тайни аляного і чужого почуття. Закони життя для усіх одні: сила родить силу; любов тільки піддержує цю силу в підметі й предметі, а розсудок не допускає до нерівномірного відношення злучення з любовю прав і обов'язків, та вирівнює серце подачу і попит, матеріальне і духове. В житті дійсно все стремить до гармонії, до повної рівноваги сил, до самозбереження, отже до співжиття.

Національне питання в трьох інтернаціоналах

Усю глибину сучасного складного життя скопчили, проблуканні передтим доволі маніями світоглядів, заснованих на науковому і з матеріалістичному розумінні космічних явищ. А це розуміння розуміння на точних науках, тому, що вони, спираючись на точні науки, старіюся збагнути усі явища в їх суті. Звідси то пішло, що економісти, соціологи і політики за прикладом точних наук стали виражати всі явища життя явними короткими формулами функційної залежності. А раз прован життя поодинокі частини суспільності є джерелом, основою і предметом суспільних наук, то очевидно, що збірні одиниці — нація мусить бути предметом ще більшої уваги з боку громадян, соціалістів і соціалістів.

(Продовження буде)

асі вістки про звільнення офіційного
заста є неправдиві і що він лаві уряді.

— Дрібні вістки. У Кишиневі під час свята 10-ліття анексії Бессарабії якийсь мушкетер зняв німецький прапор: румунський уряд мусів перед німецьким прохати вибачення. — Америк. актор Сміт вибрав собі цього місяця в Сан-Франциско в Аустралії. — Фільмовий актор Мозжукін оженився із фільмовою акторкою Агнес Петерсен, данкою, у Німці.

— Катастрофи й нещастя. Біля Колошвару трапилось нещастя: величезна вбива 6 осіб. — В Югославії біля Семти ліній із ліній поїзда; 5 убитих, 6 ранених. — У м. Португ біля Шангаю, під час величезної пожежі згоріло 300 осіб. — Біля Мотача жандарм Кочев у приступі шаує «офіцера, зрадив його жінку, застріляв служницю, жандармського офіцера, одного злочинця і себе.

— М. Голіцинський, прем'єр-тенор харківської опери виступив гостинно садибного театру в опері «Тоска» (серед 9. V.) «Аїда» (серед 13. V. ввечері). В першій опері буди співати партію Кавардоссі, в другій Радмеса.

— «Арабська» історія. Емір Амаульг перетворив радянський кордон стану на «руський» землі мабути лівою ногою. Між Наторелі і Мінськом шевали його завіз його жінки, де були їхні вбрання. Так кажуть телеграмі. Не є виключене, що це чинили жарт: може якісь почитувачі «афганістанської салістости» хотіли зрозуміти йому несподіванку і передігнутися з афганістанськими костюми, щоб його в них принизити. Зрештою Амаульг міг би і так у Москві обрати робітнику рубашку.

— Мука в Москві. В «Звєздісті» з дня 27-го квітня читаємо: Московська лабораторія для дослідів над харчами перевела експеримент на московських базарах і дійшла до таких результатів. Із 65 зразків житньої муки 37 були непридатними, а із 184 зразків пшеничної 147 відхилено рішуче, тому, що мука мала в собі кліщі та цвілі. У житині і пшеничній хлібі stwierdили велику вогкість, шкідливі кваси і зайвих дозвіток як тарканів, сірників, недокурків, цукрів, битого скла і звіриних екскрементів.

— Англійські красавиці. У Лондоні зробив демонстраційний похід перший відділ англійських «фронтонів» красавиць. У демонстрації взяло участь 95 мушкетерів і 36 жінок. Англіяці придивлялись похолоділи із звороженим їм спокоєм.

— Людська машина. Паризький учений Лефевр продовжує працю тих своїх славіст оповідачів, що пробували створити «машину», який наслідував би всі функції людини. Машина над якою працює Лефевр має завдання дуже точно обмежені: В його «біоенергетичній інституті» придумують механізм, що наслідував би якнайточніше працю перемінного тепла в людській організації. Тому, що кожній функції нашої тіла відповідає якась означена кількість теплової енергії, задумана машина має виміряти точно витрату тепла. Перший «кальориметр» був збудований славістом Лефевром, основоположником сучасної хемії. Американець Атвотер відновив його ідею 30-літ тому і сконструював складний апарат, в якому сиділа людина як предмет експериментів над усіма проявами її рухів та функцій, що були мірені дуже ніжними приладами. Лефевр хоче цей апарат ще улаштувати.

— Демпсєй двоєженець. Демпсєй, бувшому чемпіоні світа, вперше за всю його кар'єру забили поморки. Це було в мент, коли він домігався, що його перша поїмка жінки — живе. Він і всі інші були тої гадки, що вона згоріла під час пожежі в Мексико 1924 р. Яким робом вона сплясала і чому досі не дала про себе знати — невідомо. Демпсєй як задовольнився з молодого кіновою артисткою Естеллою Тейор. Коли боксер почу, що його перша жінка не вмерла і забирається його відвідати, він сидів довго мовчки приголомшений, і врешті сказав: «Дуже здивує, що вона жила та здорова».

Театри.

Міський великий театр:
7-го т. 7:30 веч. «Каліа Гофмана»
8-го т. 8:30 поп. «Льотетри»
9-го т. 7:30 веч. «Подружка Люді»

Міський театр Новин:
6-го т. 8:30 поп. «Ліне Тв.»
7-го т. 8:30 веч. «Ліне Шік»
8-го т. 8:30 веч. «Ліне Шік»

Кіно.

«Аполло»: «Кіночасті дріт» з Полю Негрі.
«Лев»: «Горою резервист».
«Павло»: «У сміху життя» з Ліо Ле Путті.
«Фатиморган»: «Студентське кохання».
«Байка»: «Жіночий батальон смерті».

Літературний куток.

Ювілей Г. Збєжховського.

Нині польський літературний Львів святкує 30-ліття літературної праці письменника, що звівся уся своєю кар'єрою із Львовом. Генрик Збєжховський тут уродився, тут вчився школи, тут поодиноким тоді до біра, редакції і до «Атласа», де виступивши прибраній окремішнім ім'ям, працював за столом як князь у турті своїх веселих приятелів. 37 літ, що було молодістю і 30-ліття літературної праці. Чого він не написав за цей час! Кілька томів поезії, три томи новел, вісім повістей, три поеми, сотні фейлетонів, тисячі приватних віршів, ще й музичні композиції!

А що більшість цієї продукції зродилась у Львові і тут була найбільше відомою. Збєжховський, скромний шноменник має на кару міськеву ювілей. Святоточний давні не йде далеко поза межі Львова, бо це радше інтимне свято, настановлене друзими симпатичного робітника пера, який має їх безліч. Усі вони без огляду на ріжницю поглядів признають згідно, що безпосереднього, легкого таланту Збєжховського навіть шкода на ці дрібниці, які він розсипує довкола себе, на кожний погляд. Та там, де він пробує малювати поважніші конфлікти та проблеми і ставати на котурні — він тріпотить своєю молодече-безжурною природністю. Ще менше йому до ліній ролі офіційного патріота, коли по — здачі і поглядах ліберал — пробує він грати на струнах національного шонізму.

Зате він незрівняний шоденний фейлетоніст-поет. Глибокий критик Остап Ортин ствердив велику правду, кажучи, що «такої шодоти та розтрата римованого таланту, що кміє майже з неймовірною легкістю інколи й пустий сюжет прикрасити своїм англословом і композиційною ринкою у завісній дотепу і квітучу «поету» не знаходимо на сторінках ніякого денника, а крім та на чужині». Справді: дотеп найбільшій на-ріжниць шоденних фейлетоністів Вотеда, Фореста, Фушадієра не має тої поезії, сил та витяжки, що дотеп Збєжховського, іскристий веселими римами та гучною формою. Бо в журналістичній мові навчавшись усіх тайн, крім одної: дотепу, який треба принести із собою.

М. Руд.

Пам'ятайте, що всіні збірні на нагробники на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10. І пов. на щадничку нижчеку ч. 7818.

Дописи.

СІМБ РИШНІ. (Повітовий Народний Збір) Дня 15. III. ц. р. відбувся в Самборі в сазі «Української Бесіди» збори зі сід цього повіту. На зборі виступили посланці 19-го округу сенат р. о. Юліан Татомир і посол Гринь Термаковець. Збори почав голова Пов. Нар. Комітету УНДО Іздрій Тарнавський. Про виборчі підсумки, про тактику поодиноких партій при виборах та про потребу поглиблення політичної організації говорив о. сен. Татомир. З черги забрав голос пос. Термаковець, який висловив подяку виборцям за те, що твердо стояли при виборах при національній прапорі партії УНДО, а про націоналізм та його заглиблення говорив студ. Ант. Луцький. Після оживленої дискусії і відспівання національного гімну присутні в піднесенні настрою розійшлися до дому.

Дня 1. IV. ц. р. відбувся справознавчий збір в сазі Народного Дому в Луці. Звіт з тактики Українського Парламентарного Клубу і його діяльності зробив сен. о. Юліан Татомир. В дискусії забрав голос студ. Ант. Луцький, який говорив про організаційні плани на майбутнє, а описав на виступі студ. Павліскаго всі присутні заявили своє повне довіра до Української Парламентарної Репрезентації та одобривши її дотеперішню діяльність. — Дня 8. IV. ц. р. відбувся дуже численний окружний політичний збір в Луці, на який були присутні сенатори з Білчини, Бикова, Володимира, Майніча, Дорожжова, Прус, Ортинич і Татар. Після звіту о. сен. Татомира, забрав слово студ. Луцький, громадянин Калмиків з Дорожжова, Микола Коца і Михайло Шеремета з Луки та студ. Павліскаго. Дня 2. IV. ц. р. відбувся політичний збір в сазі читальні «Просвіти» в Самборі. Присутніх було понад 600 людей. Збори отворив о. декан Бєшчів. Після вибору Прєзидіа о. сен. Татомир забрав звіт з дотеперішньої діяльності Українського Парламентарного Клубу, яку збори одностайно одобривши, ухваливши Українському Карбоні своє повне довіра.

БУЧАЧ. (Завдання важкої війни життя). В часі, коли ми, що національно згоріли й живи, думаючи про будучість нації, мусить ширати свою уяву на молоді, на те, щоб не допустити не до її втрати, але передовсім до будучності у неї далі того, що своє, коли навіть затуркує в його домі сего узагалі за коніце

НЕПРОМОКАЛЬНІ ПЛАХТИ до ВОЗІВ ПЛАХТИ на МЕТРИ ПЛАЩІ для ФІРМАНІВ

найдовше

в спеціальному складі

ЛІНОЛЕЮ і ЦЕРАТ Леопольда Гааса

Львів, Леґіонів 3
Телефон 16-45.

заявити свої симпатії до «Рідної Школи», як той устаткований, який завданням саме націоналізму виховання української молоді і яка організація для тої установи матеріальною допомогою в своїх організаціях, Кружок «Рідної Школи», що своїм силам направила школи, нанесла чужинцям величезну шкоду; коли в другого боку польське Товариство Школи Людовий» наслідуючи у всьому способі пропаганди «Рідної Школи», розсилає свої третьомайські збіркові списки в завіз навіть до відомих українців, то на жаль є ще в такі — правда — нечисленні повітові міста, які справляють «Рідної Школи» вогні не займаються. Одним з класичних прикладів незрозумілого заведіння ріднопольської діяльності в Бучач. На протазі не місяців, а років нема там ніякого життя в користь «Рідної Школи». Там не тільки не поширюють організації, не приймають ні одного члена, не заложено ані одного Кружка в судовому повіті, але й навіть там, де Кружок зановлено (в Золотому Потопі), там не подано про його устанотування. Бучацький кружок «Рідної Школи» вогні не чинить. Ще довго був там молодіш о. А. Добрянський, то держав бою пам'яті Кружка протягом років. Відтак підтримував традиції «Рідної Школи» монастир оо. Василіян, дозволяючи одному зі священників годувати в шкolu, а в перенесенні останнього голови, о. М. Пелета ЧСВВ, все впадо. В центрі зрозуміле обурення на таку бездіяльність. Вона тим прикрила, що численні ургєси в Львові на адресу ріжких інтелегентів остали без відгуків. Минулого року на Закарпатських зборах філії «Просвіти» в Бучачі дали їх учасники теж вогні своєму обуренню, що в повіті навіть ніхто не займався організуванням дозволеної збірної на «жолуді». Взаперечю, що такий саботаж деморалізує околицю. Пасивність Бучача до «Рідної Школи» тим більше дивна в несправданні, що в пр. Кружок у Монастирських живе в розвивається. Ще цей дорогий звертається до тих, які несуть відповідальність за розвиток народу, щоб зже раз покинули ту класичну байдужість, щоб прецінь узявся хтось за відмову й оквилення Кружка, бо на пош виховання в Бучачі аж надто багато до діла

20-літній збір товаришів, котрі те дивля до 8 ж. в р. 1908 в українській гімназії в Перемишлі відбувається 7 червня 1928 р. Зголошення і банкетні листи на адресу Д-р І. Філіп-Вітовича сина - Кочеша — Перемишль вул. Миколая 6. 2103 2-4

На «Рідну Школу» зложив В. 2-й Філіп Еван 30 зол. записів вівти на доможину невіддаленої пам'яті Радика Двора Івана Матієла. Жертвовавши складає ширі подяку Головна Управа.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

РЕАЛЬНІСТЬ мурована, крита блатом, стаїна, возівня, 2400 сажнів городу, 95 овочених дерев, околиця Личаківської ротачні, ліжне, ціна 3300 доларів. Продає Центральною Агенцією, вул. Коперника 14. 2115 2-4

МІШКАННЯ, огорожені в Сузімкові 2. кам. від Львова безплатно для біжновини невіддаленої пам'яті Радика Двора Осоловських 6 від 3—4 або письменно. 2107 2-2

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик предієльні продає за гоївку і на рати від десятків літ в найліпшій сторони злісна фірма Іван Зальтенрайх, Львів, пл. Маріївська ч. 5. 3 81-7

450 коштує 6 дощочок до чаші з кісського срібла у Мандла, Коперника 14. 1812а) 13-15

НА ЛІТО до винайму мешкання в горі. Денне удержання 5 зол. З. Бєласова, Лихохора п. Високо вижне. 2-1

ПОТРІБНА старша інтелегентна особа, що розуміється добре на класичній гадівстві, до помічч і вируки на приходстві в Красній п. Тоусте 6. Грималова. Банці уковні письменно. 2139 2-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відповідає.

Лікар Загального Шпиталю

Д-р Софія Парфанович

орієнтує у внутрішніх і зовнішніх недугах від 3—4 при вулиці Домагалічів 2. 2-1

Спеціаліст-недуг легіна, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

1058 Пересвітлення Рентгеном. 3-24

Зголошення

на
ЛІТНІСКО в ГРЕБЕНОВІ

приймає і уділяє інформації

Емілія Стернюк — Руська 3/III

ЗАСТУПНИКІВ повітових і АГЕНТІВ на поодинокі повіти Волині, домагає представництва світової слави фініландських віршів до мовознавства «ЛАКТА» і «МІЛКА»
Діа Рішаче-Торвальдска «СНО»
ва. 8. Рішаче
Ковель вул. Луцька ч. 46. 2-1

Присилайте передплату!

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Володимир Кирилович, виступивши старшим контролером пошти. номер див. 5. травня по довгий і тяжкий недуг, заосмотрений св. Тайнами в 68. р. життя. Похоронив відбувся в поведілок дня 7. травня 1928 р. в год. 2-й похов. в кривиті ОО. Бернадіна на Янінське кладовище. На сей сукий обряд запрошує всіх друзів і знайомих горіи приїхати — Родина. 2144 1-1

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового Українського Театру дир. В. Карабіневича:

Болєтін:
9. V. Визрест.
10. V. Циганка Аза.
11. V. Віл.
12. V. Дені і ніч.
13. V. Гейша.

Должна:
14. V. Визрест.
15. V. Гейша.
16. V. Дені і ніч.
17. V. Віл.

До Театру заагтажовано дотеперішнього ліричного Театру під дир. Стадника, п. Цісна. До хору приймється добрих співачок і тенорів. Зголошення приймає Дирекція. 2143 1-1

Дня 8. травня 1928 відбувається в год. 7. ввечері в доміні Українського Лікарського Товариства при вул. Руській ч. 3 відчит д-ра Л. Максимовича п. н. Дно ока при загальних захворюваннях. 1-1

МІНЕРАЛЬНІ КУПАЛЬНІ ЧЕРЧЕ

сезон від 1-го червня до 15-го вересня.

Жерело 1. Теплі купелі сірчані і болотні лічачі: реактивний ставі і квітін запалення нерві, мочовому сязу, позазальний ставі в черевній ки.

Жерело 2. Вода до пиття лічачі катар молудка та кишок як і недужих на оспі дріпю.

Жерело 3. Вода до пиття лічачі запалення мочевих доріг, катар мочевих міхура чок та піхура, мочовому сязу, надмір шалункового зязу та надмір подраження нервового укладу.

Дирекція купального заведення просить П. Т. Гостей зголошуватися писи менно зазавдагед, бо заповідатється великий наплив гостей. 1922 1-1

Купелі заведення в Черчу, п. Рогатин.